

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA POJOGA v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 39635/08)

HOTĂRÂRE

(Fondul)

STRASBOURG

19 mai 2020

Prezenta hotărâre este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Pojoga v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită în cadrul unui Comitet compus din:

Arnfinn Bårdsen, *Președinte*,

Valeriu Grițco,

Peeter Roosma, *judecători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

Ținând cont de:

cererea împotriva Republicii Moldova depusă la Curte în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către o cetățeană moldoveană, dna Ecaterina Pojoga („reclamanta”), la 15 mai 2008;

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”);

observațiile părților;

Deliberând la 19 mai 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

Cererea se referă la pretinsa încălcare a dreptului la un proces echitabil în rezultatul admiterii unui apel tardiv de către Curtea de Apel Chișinău. Ea ridică întrebări în baza Articolului 6 § 1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

ÎN FAPT

1. Reclamanta s-a născut în 1958 și locuiește în Chișinău. Ea a fost reprezentată de către dna N. Hriplivii, avocat în Chișinău.

2. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său *ad-interim*, dna R. Revencu.

3. Circumstanțele cauzei, prezentate de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Reclamanta a divorțat de soțul ei, R., în anul 1996. În 2003 ea a înstrăinat un lot de teren unor terți. Ulterior, R. a solicitat anularea contractului de vânzare-cumpărare a terenului, invocând faptul că acesta din urmă constituia proprietate comună în devălmășie.

5. La 31 martie 2006 Judecătoria Centru a respins acțiunea lui R. ca fiind nefondată. R. a declarat apel, iar la 14 mai 2006 Curtea de Apel Chișinău a emis o încheiere prin care a stabilit că R. nu achitase taxa de stat, obligându-l să o achite într-un termen de douăzeci de zile de la data recepționării încheierii judecătorești. Potrivit unei note, scrise de mână de către R. pe respectiva încheiere, el recepționase copia acesteia la 5 octombrie 2006 și se angajase să achite taxa de stat în termen de douăzeci de zile.

6. La 23 noiembrie 2006 Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de către R. din motiv că el nu se conformase încheierii din 14 mai 2006, *id est* să achite taxa de stat în termen de douăzeci de zile.

7. La 4 decembrie 2006 R. a depus un nou apel împotriva hotărârii din 31 martie 2006.

8. La 8 mai 2007, după ce avusese loc o ședință de judecată în respectiva cauză, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul lui R. și a casat hotărârea Judecătoriei Centru din 31 martie 2006. Aparent, reclamanta a fost prezentă în cadrul ședinței de judecată și a solicitat respingerea apelului declarat de către R., dar nu a ridicat obiecția cu privire la tardivitatea apelului.

9. Reclamanta a declarat recurs la Curtea Supremă de Justiție, susținând, *inter alia*, că apelul declarat de către R. era abuziv, deoarece fusese depus în afara termenului legal.

10. La 30 ianuarie 2008 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul și a menținut decizia Curții de Apel. Instanța supremă a notat că argumentul reclamantei cu privire la tardivitatea apelului fusese respins, deoarece ea omisese să invoce acest fapt în fața instanței de apel. Unul din judecătorii completului de judecată (I.C.) a formulat o opinie separată, menționând că instanța supremă trebuia să admită obiecția reclamantei cu privire la tardivitatea apelului lui R. și să caseze decizia Curții de Apel. Ea a susținut că termenul de apel este un termen legal imperativ și că, potrivit legii, în cazul în care nu a fost solicitată repunerea în termen a apelului, Curtea de Apel era obligată din oficiu să-l respingă ca tardiv.

11. După anularea contractului de vânzare-cumpărare a lotului de teren, R. a inițiat o nouă acțiune în judecată împotriva reclamantei, solicitând cota-parte din valoarea terenului respectiv. Actualmente, acțiunea respectivă este pendinte.

DREPT INTERN RELEVANT

12. Potrivit art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul evenimentelor, termenul de declarare a apelului este de 20 de zile de la data comunicării hotărârii motivate.

13. Potrivit art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie cererea, dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen.

14. Conform jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, chestiunea referitoare la exercitarea în termen a căilor de atac – spre deosebire de aspectele referitoare la fondul cauzei – constituie un aspect de politică publică care trebuie examinat de către instanța de judecată din oficiu, indiferent dacă părțile solicită sau nu acest fapt (a se vedea, *e.g.*, hotărârile Curții Supreme de Justiție în cauzele nr. 2r-951/12 SA „CET-Nord” *versus* Ina Soboli și nr. 2r-196/15, *Mihai Movilă versus Î.S. „Calea Ferată din Moldova”*).

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

15. Reclamanta s-a plâns că decizia Curții de Apel Chișinău de casare a hotărârii din 31 martie 2006 pronunțată în favoarea sa, în urma unui apel depus cu omiterea termenului legal, i-a încălcat dreptul la un proces echitabil în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, care prevede, în pasajele relevante, următoarele:

“În determinarea drepturilor și obligațiilor sale civile sau a oricărei acuzații penale împotriva sa, fiecare are dreptul la o audiere corectă și publică într-un termen rezonabil de către un tribunal independent și imparțial instituit prin lege...”

A. Admisibilitatea

16. Guvernul a susținut că reclamanta a omis să invoce tardivitatea apelului în fața Curții de Apel. Această omisiune a condus la neepuizarea de către reclamantă a căilor de atac interne, iar din acest motiv cererea reclamantei trebuie declarată inadmisibilă. Subsidiar, Guvernul a susținut că apelul declarat de către R. a fost depus în termenul legal stabilit.

17. Reclamanta a contestat argumentele Guvernului și a susținut că Curtea de Apel era obligată din oficiu să aplice prevederile referitoare la termenul legal de declarare a apelului. Prin urmare, eșecul de a invoca obiecția cu privire la tardivitatea apelului în fața Curții de Apel nu ar putea echivala cu neepuizarea a căilor de atac interne. Cu toate acestea, ea a ridicat această obiecție în recursul declarat în fața Curții Supreme de Justiție.

18. Curtea reiterează că scopul regulii cu privire la epuizarea a căilor de recurs interne este să ofere Statelor Contractante oportunitatea să prevină sau să remedieze pretinsele încălcări – de regulă, prin intermediul instanțelor judecătorești – înainte ca acele alegeri să fie prezentate Curții. În consecință, Statele sunt scutite de răspundere, pentru acțiunile lor, în fața unui organ internațional dacă anterior nu au avut oportunitatea să remedieze problemele în propriul lor sistem de drept (a se vedea *Ozdił și alții v. Republica Moldova*, nr. 42305/18, § 38, 11 iunie 2019).

19. Curtea observă că reclamanta nu a ridicat obiecția cu privire la tardivitatea apelului declarat de către R. în fața Curții de Apel. Cu toate acestea, din conținutul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă și din jurisprudența instanțelor naționale rezultă că Curtea de Apel avea obligația de a examina din oficiu problema referitoare la respectarea termenului legal cu privire la declararea apelului. În astfel de circumstanțe, nu putem conchide că Curtea de Apel fusese lipsită de posibilitatea de a preveni sau de a remedia încălcarea invocată în fața Curții. Reclamanta nu doar că avea așteptări rezonabile să creadă că Curtea de Apel urma să respecte prevederile imperative ale Codului de procedură civilă, dar, de asemenea, ea

ridicase obiecția tardivității apelului în fața Curții Supreme de Justiție, după ce Curtea de Apel a omis acest fapt. Prin urmare, obiecția Guvernului trebuie respinsă (a se vedea, *Dănilă v. România*, nr. 53897/00, § 41, 8 martie 2007; *Dan v. Moldova*, nr. 8999/07, § 26, 5 iulie 2011, și *Găitânaru v. România*, nr. 26082/05, § 34, 26 iunie 2012).

20. Curtea notează că plângerea nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție. În continuare, ea constată că aceasta nu este inadmisibilă din vreun alt motiv. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

21. Reclamanta a reiterat faptul că casarea hotărârii din 31 martie 2006 a condus la încălcarea principiului securității juridice și a dreptului la un proces echitabil.

22. Guvernul a susținut argumentele invocate de către Curtea de Apel Chișinău în decizia sa prin care fusese admis apelul declarat împotriva hotărârii din 31 martie 2006 și că în prezenta cauză nu a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție.

23. Curtea reiterează că dreptul la un proces echitabil în fața unui instanțe, garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție trebuie să fie interpretat în lumina preambulului Convenției care enunță preeminența dreptului ca patrimoniul comun al Statelor contractante. Unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre altele, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere definitivă unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu v. Romania* [MC], nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII).

24. În hotărârea *Carpov v. Republica Moldova* (nr. 6338/11, 12 februarie 2019 [Comitet]), Curtea a stabilit că admiterea unui apel tardiv de către Curtea de Apel Chișinău a condus la încălcarea principiului securității raporturilor juridice. Curtea a constatat că „pierderea” de către o parte litigantă a unei hotărâri judecătorești irevocabile emisă în favoarea sa era incompatibilă cu Convenția.

25. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea observă că reclamanta la fel a pierdut o hotărâre definitivă în favoarea sa în rezultatul admiterii de către Curtea de Apel Chișinău a apelului lui R. Mai mult, se observă că apelul declarat de către R. împotriva hotărârii Judecătoriei Centru din 31 martie 2006 fusese depus la 4 decembrie 2006, *id est* opt luni mai târziu. Deoarece primul său apel a fost depus în aprilie 2006, este rezonabil să se creadă că el recepționase o copie a hotărârii motivate apelate nu mai târziu de aprilie 2006. Astfel, Curtea stabilește că apelul declarat de către R. a fost depus în afara termenul de douăzeci de zile prevăzut în articolul 362 din Codul de procedură civilă. Prin admiterea unui astfel de apel, Curtea de Apel Chișinău nu a ținut cont de un întreg proces judiciar finalizat cu o

hotărâre irevocabilă și executorie și, prin urmare, *res judicata*. În acest sens, instanțele au încălcat principiul securității raporturilor juridice și dreptul reclamantei la un proces echitabil conform Articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea *Brumărescu v. România*, pre-citată, § 61 și 62).

26. Prin urmare, a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

27. Reclamanta s-a plâns că decizia Curții de Apel Chișinău din 8 mai 2007 a condus la încălcarea dreptului său la respectarea bunurilor sale, garantat de Articolul 1 din Protocolul Nr. 1 la Convenție, care prevede, în pasajele relevante, următoarele:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional ...”

A. Admisibilitatea

28. Părțile au formulat observații similare cu privire la admisibilitatea plângerii în baza Articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea §§ 16- 17 menționate *supra*).

29. Ținând cont de considerentele expuse în §§ 18-19 pre-citate, Curtea consideră că plângerea nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție. Prin urmare, ea trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

30. Reclamanta a susținut că prin casarea abuzivă a hotărârii judecătorești din 31 martie 2006 i-a fost încălcat dreptul la respectarea bunurilor sale.

31. Guvernul a considerat că apelul declarat de către R. nu a fost tardiv.

32. Curtea reiterează că o datorie în baza unei hotărâri judecătorești poate fi considerată un „bun” în sensul Articolului 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea printre multe altele, *Burdov v. Rusia*, nr. 59498/00, § 40, CEDO 2002- III, precum și cauzele citate în hotărârea respectivă). Mai mult, casarea unei astfel de hotărâri, după ce ea a devenit definitivă și irevocabilă și care nu putea fi contestată, va constitui o ingerință în dreptul beneficiarului hotărârii judecătorești la respectarea bunurilor sale (a se vedea *Brumărescu*, pre-citată, § 74). Chiar și admitând că o astfel de ingerință poate fi privită ca servind unui interes public, Curtea consideră că ea nu a fost justificată, deoarece nu a fost asigurat un echilibru corect, iar reclamanta a fost obligată să suporte o sarcină individuală și excesivă (*ibid.*, § 75-80).

33. În consecință, a avut loc o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

34. Articolul 41 din Convenție prevede:

"Dacă Curtea constată că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor acesteia și dacă legea internă a Înaltei Părți Contractante în cauză nu permite decât o reparare parțială, Curtea va acorda, dacă este necesar, partea vătămată."

A. Prejudiciul material

35. Reclamanta a solicitat 20,400 euro pentru prejudiciul material suferit.

36. Guvernul a susținut, *inter alia*, că cererea reclamantei nu a fost fondată și a solicitat Curții să o respingă.

37. Curtea consideră că aspectul cu privire la aplicarea Articolului 41 cu privire la acordarea prejudiciului material nu este deocamdată pregătit pentru soluționare. În consecință, este necesar ca această chestiune să fie rezervată și să fie stabilită o procedură ulterioară, ținând cont de posibilitatea încheierii unui acord dintre Guvernul Republicii Moldova și reclamantă.

B. Prejudiciu moral

38. Reclamanta a pretins 10,000 euro pentru prejudiciu moral.

39. Guvernul a susținut că suma era excesivă și a solicitat Curții să o respingă.

40. Ținând cont de natura încălcărilor constatate, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantei 2000 euro pentru prejudiciul moral.

C. Costuri și cheltuieli

41. De asemenea, reclamanta a solicitat 3,840 euro pentru costurile și cheltuielile de reprezentare în fața Curții.

42. Guvernul a contestat suma pretinsă și a solicitat Curții să o respingă.

43. Curtea reiterează că, pentru a acorda costurile și cheltuielile în baza Articolului 41 din Convenție, trebuie să se demonstreze că acestea au fost suportate realmente în mod necesar în limita unui quantum rezonabil (a se vedea, *e.g.*, *Mozer v. Republica Moldova și Rusia* [MC], nr. 11138/10, § 240, 23 februarie 2016). Ținând cont de circumstanțele relevante și de Articolul 60 § 2 din Regulamentul Curții, Curtea acordă 1,500 de euro pentru costuri și cheltuieli.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție;

3. *Hotărâște* că a avut loc o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărâște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamantei în termen de trei luni EUR 2000 (două mii de euro) pentru prejudicial moral plus orice taxă care poate fi percepută acestei sume și EUR 1500 (una mie cinci sute de euro) pentru costuri și cheltuieli plus orice taxă care poate fi percepută acestei sume.
 - (b) că, la expirarea celor trei luni menționate mai sus și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o penalitate adițională sumelor de mai sus la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei perioade de întârziere, plus trei puncte procentuale;
5. *Hotărâște* că aspectul cu privire la aplicarea Articolului 41 privind acordarea prejudiciului material nu este deocamdată pregătit pentru soluționare și, în consecință:
 - (a) o rezervă;
 - (b) invită Guvernul și reclamanta să îi adreseze în scris, în termen de trei luni, observațiile lor cu privire la această problemă și, în special, să-i aducă la cunoștință orice acord la care ei ar putea ajunge;
 - (c) rezervă procedura ulterioară și împuternicește președintele Camerei cu misiunea de a o stabili în caz de necesitate.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 19 mai 2020, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Arnfinn Bårdsen
Președinte